

sko, slovensko-hetiško, madžarsko-porabsko, madžarsko-hetiško ali porabsko-hetiško kombinacijo.

Druga igra pa je zbiranje četverčkov (vseh štirih kart z enakim motivom). Zbirajo se s povpraševanjem po manjkajoči karti v jeziku oziroma narečju, ki manjka. Za pravilno izgovarjavo besed je poleg interaktivne zgoščenke z zvočnimi posnetki mogoče uporabljati še dodatno kartico, na kateri so zapisana pravila izgovarjave glasov.

Že omenjena interaktivna zgoščenka je vsebinsko enaka delovnemu zvezku, le da je posamezna tema podrobneje predstavljena pri vsakem posameznem muzeju, dodani pa so tudi zvočni posnetki izgovarjave besed v štirih jezikih, filmi, glasba in skladbe, arhivske fotografije in risbe, vsaka tema pa se zaokroži s štirimi didaktičnimi igrami, ki so v bistvu naloge za preverjanje pridobljenega znanja, in z animacijsko igro.

Med 26. in 29. junijem smo izvedli štiridnevni pilotski tabor SOP. Potekal je na štirih lokacijah, 26. junija v Sombotelu, v Muzejski vasi, v sredo, 27. junija v Monoštru, 28. junija v Lendavi, končali pa smo ga 29. junija, v petek, v Pomurskem muzeju Murska Sobota. Tabora se je udeležilo 19 osnovnošolcev iz Slovenije in Madžarske in deset spremljevalcev.

Prvi dan je bila v Muzejski vasi tema Ljudsko stavbarstvo in otroške igre, ki so jih spoznavali v muzeju na prostem v Sombotelu na Madžarskem. Drugi dan smo obravnavali Ljudsko prehrano, spoznali Muzej Avgusta Pavla v Monoštru in izdelovali

stare igrače. V Lendavi je bila tema Ljudska noša, ogledali smo si tudi lendavsko kulturno dvorano, sinagogo, Muzej meščanstva in dežnikarstva ter Galerijo-Muzej Lendava. Zvečer smo v Veržeju, kjer smo prenočili, izvedli še lončarsko delavnico. Zadnji dan je bila glavna tema Ljudska glasba. Po ogledu stalne razstave Pomurskega muzeja smo spoznali stare instrumente, ki jih je predstavil Tomaž Rauch, nekatere smo tudi izdelali. Na taboru so udeleženci uporabljali delovni zvezek, ki so ga v celoti rešili, se igrali igro Spomin na drugačen način, na računalniku pa so lahko preskusili tudi nekatere igre z interaktivne zgoščenke.

Direkcija muzejev Železne županije je učne pripomočke prijavila na letošnji madžarski razpis za kvalitetne muzejske pedagoške delavnice in publikacije. Od 25 prijavljenih so bili nagrajeni štirje, štirje so pa dobili priznanje. Od osmih izbranih deluje šest muzejev v Budimpešti, dva sta bila s podeželja. Madžarsko državno priznanje – ki so ga 1. oktobra predali v kraljevem dvorcu cesarice Sisi Gödöllő – so dobili tudi učni pripomočki projekta Doživetja prostora.

Poleg pripomočkov so muzeji v okviru tega projekta uspeli urediti in opremiti prostore za izvajanje pedagoškega programa (v Murski Soboti, Lendavi in Monoštru), edini slovenski muzej na Madžarskem, v Porabju, pa je pripravil tudi novo stalno razstavo o življenju porabskih Slovencev, ki si jo lahko ogledate v Muzeju Avgusta Pavla.

KULTURNA DEDIŠČINA V DVEH MEDNARODNIH EVROPSKIH PROJEKTIH ZNANSTVENORAZISKOVALNEGA CENTRA SAZU

Živimo v času, v katerem ljudska kultura, kot smo jo nekoč poznali, ni več naravni del vsakodnevnega ali prazničnega življenja. Veliko prvin tradicionalne kulture je izgubilo praktični pomen, medtem ko so se nekatere druge prvine postopno spreminjale in prilagajale vsakdanjemu načinu življenja. Ljudska kultura v Srednji in Jugovzhodni Evropi se odlikuje po velikem bogastvu oblik in žanrov in ni le eden od temeljev naše kulturne identitete, ampak vsebuje tudi velik potencial za trajnostni družbeno-gospodarski razvoj regije. V tem smislu kulturno dediščino oziroma kulturne vrednote obravnavata tudi dva mednarodna evropska projekta, pri katerih sodeluje bodisi kot vodilni ali kot projektni partner Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

SY_CULTour – Sinergija kulture in turizma: uporaba kulturnih vrednot v manj razvitih ruralnih območjih je mednarodni evropski projekt, ki ga sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR) in se izvaja znotraj programa transnacionalnega sodelovanja Jugovzhodna Evropa (South-East Europe 2007–2013). V projektu poleg vodilnega partnerja, Geografskega inštituta Antona Melika ZRC SAZU, sodeluje še devet partnerjev iz Bolgarije, Grčije, Italije, Madžarske in Srbije. Glavni namen projekta je iz-

boljšanje upravljanja s kulturnimi vrednotami na podeželju, s čimer bi pospešili njihov gospodarski in siceršnji družbeni razvoj. Kulturne vrednote v okviru projekta SY_CULTour so razumljene kot raznovrstne prvine – od stavbne dediščine in muzejskih zbirk do tehničnega znanja, obrti in veščin pridelave in predelave živil – ki pomembno soustvarjajo identiteto posameznih območij in pričajo o človeški kreativnosti in iznajdljivosti.

Projekt bo skušal ustvariti, implementirati in promovirati model upravljanja s kulturnimi vrednotami na podeželskih območjih za namene razvoja turizma, izobraževanja in oglaševanja. Model upravljanja s kulturnimi vrednotami bo na Slovenskem preizkušen na treh pilotnih območjih, in sicer v občinah Idrija, Jesenice in Zagorje. Kulturne vrednote bodo v okviru akcijskega načrta usklajeno povezane v celovito zgodbo oziroma turistični produkt.

V okviru do sedaj opravljenih aktivnosti je bilo analiziranih 96 uradnih dokumentov – od lokalnih smernic do mednarodnih konvencij o varovanju in upravljanju kulturne dediščine, gospodarskem in regionalnem razvoju, turizmu, prostorskem načrtovanju, manj razvitih podeželskih območjih in okoljskem razvoju. Poleg tega je bilo na pilotnih območjih projektnih partnerjev popisanih

* Rok Bavčar, absolvent Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. 5000 Nova Gorica, Cankarjeva 17, E-naslov: rok.bavcar@hotmail.com

Klekljanje, dokumentirana kulturna dediščina v projektu SY_CULTour.
Foto: Špela Ledinek Lozej, Idrija, 16. 6. 2012

Planšarstvo, dokumentirana kulturna dediščina v projektu Etnofolk.
Foto: Špela Ledinek Lozej, Zajamniki, 18. 6. 2012

in dokumentiranih 116 kulturnih vrednot, ki soustvarjajo življenje prebivalcev posameznega pilotnega območja. Baza raznolikih kulturnih vrednot se bo ves čas dopolnjevala in je namenjena evidentiranju, primerjavi ter promociji kulturnih vrednot na podeželju. V pripravi je še baza primerov dobrih praks upravljanja s kulturnimi vrednotami. Podrobnejše informacije so dostopne na spletnem naslovu <http://www.sycultour.eu/>.

Namen projekta ETNOFOLK – Ohranjanje in pospeševanje ljudske kulturne dediščine v Srednji Evropi, ki je sofinanciran iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) in se izvaja znotraj programa transnacionalnega sodelovanja Srednja Evropa (Central Europe 2007–2013), v katerem sodeluje poleg Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU še pet partnerjev iz Češke, Slovaške in Madžarske, je omogočiti razvoj kulturnih, turističnih in ekonomskih dejavnosti manj razvitih regij, ki so pogosto zelo bogate z etnološko kulturno dediščino. Podpiral bo medsebojno komunikacijo in krepil vidnost srednjeevropskih držav v svetu. V okviru projektnih aktivnosti je načrtovana vzpostavitev podatkovne baze in spletnega portala, ki bo omogočal seznanjanje zainteresirane javnosti z ljudsko glasbo, s tradicionalno oblačil-

no kulturo, stavbarstvom, šegami, z verovanji, s tradicionalno prehrano, z gospodarskimi prizadevanji, ljudskim slovstvom in s pripovedništvom ter z mitološkimi bitji s pomočjo slikovnega gradiva, avdio in video zapisov ter spremljajočih (poljudno) znanstvenih razprav. Spletni portal bo namenjen tako raziskovalcem ljudske kulture srednjeevropskih dežel kot tudi širši publiki, predvsem tistim, ki želijo na podlagi kulturne dediščine povečati kompetitivnost in privlačnost srednjeevropskih krajev, mest in regij. Rezultati projekta bodo omogočili poznavanje in primerjavo snovne in nesnovne kulturne dediščine srednjeevropskih dežel in območij (npr. stavbe, pesmi, pripovedi, šege, obrti, hrano, gospodarstvo). Uporabnikom – vladnim in nevladnim organizacijam – bodo odprle nove možnosti njihove rabe za razvojne načrte. Podrobnejše informacije so dostopne na spletnem naslovu <http://www.etnofolk.eu/> in <http://etnofolk.si/>.

Kot absolutentu etnologije in kulturne antropologije se mi zdi podatkovna baza več kot dobrodošla rešitev za predstavljanje tovrstne dediščine predvsem zato, ker skuša preko spletne tehnologije povečati dostopnost že obstoječih, a (pre)malo izkoriščenih informacijskih virov.